

סדר נזיקין | מסכת בבא בתרא ס"ג-ס"ט
פרשת ויקרא | כ"ח באדר-ה' בניסן (26 למרחץ-1 לאפריל)

דף ס"ג: "דבר שלא בא לעולם"

ישנו מושג יסודי בדיני קניינים הנקרא - "דבר שלא בא לעולם".

הפרות שנגדלו בשנה הבאה "לא באו לעולם", הם אינם כאן. גם ההקמות שנגדלו בשנה הבאה הן "דבר שלא בא לעולם". הן עדין לא נולדו.

התנאים והאמוראים דנו בתלמוד בשאלה העקרונית האם אפשר למכור "דבר שלא בא לעולם". למשל, ראובן רוצה למכור לשמעון את העגלים שנגדלו לו בשנה הבאה. מצד אחד, הרי העגלים יהיו שלו, מדוע אם כך לא יוכל למכור אותם? מצד שני, איך אפשר למכור דבר שעוד לא נמצא בעולם?

להלכה נפסק שאי אפשר למכור "דבר שלא בא לעולם".

הלכה זו נוגעת גם לדיני מעשרות - אדם אינו יכול לעשר את הפרות של השדה שלו, אם עוד לא גדלו מספיק, כי כל עוד הם אינם חייבים במעשר, הרי זה נחשב "דבר שלא בא לעולם", ואין הוא יכול לעשר פרות שעוד לא התחייבו במעשר.

דף ס"ד: להקפיד על נוסח המכירה

בעת שעושים קניין צריך להקפיד לומר במפרש מה קונים ומה לא. כגון, בעת שכותבים שטר מכירה צריך לדיק היטב בנוסח השטר כדי שהוא יבטא במדויק את הנכס שקונים, אחרת הקונה עלול להפסיד. למשל, אדם שקונה שדה צריך לדאוג שבשטר יצינו גבולות השדה סביב סביב, כדי שלא יוכלו בסעודת שהוא קנה רק חלק מן השדה, ובמקרה כזה לא יועילו לו אחר כך טענות, כי המוכר יאמר: זה מה שכתוב בשטר - זה מה שקניתי, יותר מזה לא תקבל כלום.

גם אדם שקונה נכסים רבים בשטר אחד צריך לדאוג שכולם יצינו בו. למשל, אם אדם רוצה לקנות את כל הקרקעות של חברו, עליו לכתוב בשטר: פלוני מכר לי את כל קרקעותיו. כי אם יכתוב: פלוני מכר לי קרקעותיו, בלא המלה "כל", המוכר עדין עלול לסטן שהמשמעות היא שהוא מכר לו נשתי קרקעות בלבד, ואכן טענתו תתקבל כי לשון רבים "קרקעות" אינה מורה על יותר משתי קרקעות.

מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת בבא בתרא, דף ס"ח

"המוכר את השדה, מכר את האבנים שהם לצורכה, ואת הקנים בכרם שהם לצורכו... ואת השומירה שאינה עשויה במיט".

דברא, חקלא - שדה
שטר מכירה - שטר זבני
טינא - טיט

א

הסבר: כאשר מוכרים שדה, כלולים במכירה כל מיני מבנים וחפצים המחוברים לקרקע השדה, ביניהם השומירה - סוכת השומרים, כשהיא לא עשויה מטיט. אבל אם היא עשויה מטיט היא אינה נמכרת עם השדה.

על המפה

שומרה

שומרה הוא מושב בגליל העליון השייך למועצה אזורית מעלה יוסף וממוקם ליד הגבול של ישראל עם לבנון. שמו של המושב ניתן לו בשל קרבתו לגבול ישראל-לבנון. המושב הוקם בשנת תש"ט (1949) במקומו של היישוב הערבי תרביחא, שתושביו נטשו אותו במהלך מבצע חירם שבמלחמת העצמאות. המתיישבים הראשונים היו עולים מרומניה והונגריה אשר נטשו אף הם את היישוב כבר באותה שנה. שנה לאחר מכן הגיעו למקום עולים ממרוקו. בקצה המושב נמצאת מצודה, וסביבה יושבת מפקדת עוצבת ברעם. בשנת תשט"ו (1955) פרצה דליקה גדולה במושב ושרפה שטחי מטעים רבים ומספר בתי מגורים.

מושב שומרה בגליל העליון
(דר אישי טייכר, Wikipedia)

דף ס"ה: מה פוללת מכירת הבית?

במשנה לומדים שאדם שסיכם עם חברו שהוא מוכר לו בית מסוים, **במכירת הבית נכלל כל חפץ קבוע בבית**. המשנה מפרטת פריטים קצלו שהיו בבתיים בתקופת המשנה: דלת הבית או אפילו את אחד מהחלקים של הריחים, שהוא כבד מאוד ולא מטלטלים אותו. או אם היתה בבית מקתשת קבועה באדמה - הוא קונה גם אותה.

הבריתא בתלמוד מפרטת עוד: **המוכר את הבית, בכלל המכירה דלת הבית, בריחי הדלת והמנעול, מפני שהם מחוברים לדלת**. אבל כל דבר מיטלטל אינו בכלל המכירה, למשל תנור וכירים, ואפילו המפתח של הבית - מאחר שהוא מיטלטל אין הוא נכלל במכירה. **אם בכל זאת אדם רוצה לקנות בית על כל תכולתו עליו לציין במפורש: הריני קונה אותו וכל מה שבתוכו, או שיאמר כל נוסח אחר שמשמעו דומה.**

דף ס"ו: י"ד שח"ט ד"ם

בתורה כתוב **שמאכלים מקבלים טומאה**, אולם יש לסייג ולומר כי רק פרי שנרטב במים אחרי שנתלש מן העץ יכול לקבל טומאה. חכמים למדו מפסוקי התורה, כי כדי שמאכל יהיה מסוגל לקבל טומאה, צריך שפעם אחת יגעו בו מים. אחרי כן הוא מקבל טומאה אם הוא נוגע בדבר טמא, אפילו ששכר התיבש. **אחרי שדבר המאכל נגע במים הוא "הוכשר" לקבלת טומאה**, הוא "כשר" (מוכן) לקבל טומאה. לקבלת הטומאה הזו יש תנאי - **רק אם בעל המאכל מרוצה מן שהמאכל נרטב, הוא מוכשר לקבל טומאה**. אבל אם הוא אינו מרוצה המאכל לא הוכשר כלל.

באיזה משקה צריך המאכל לנגע כדי להיות "מוכשר" לקבלת טומאה? בכל אחד **משבעת המשקים**, שהם: יין, דבש, שמן, חלב, טל, דם, מים. יש סימן לזכר את שבעת המשקים: **י"ד שח"ט ד"ם**.

דף ס"ז: קנין חזקה

על פי הדין **אפשר לקנות קרקע בקנין חזקה**. למשל - המוכר אומר לקונה לך תחזיק בקרקע, והקונה עושה בה מעשה שמורה על בעלות, כגון שהוא נועל את השער או בונה גדר או חורש בשדה וכדומה.

האם יכול להיות מצב שאדם שנמצא בירושלים קנה בקנין חזקה שדה שנמצא בצפת, וזאת מבלי שהוא יצא מירושלים? התשובה היא חיובית - **אדם שקונה ממישהו כמה שדות, מספיק שהוא יעשה חזקה בשדה אחד בשביל לקנות את כולם, ולכן**

★ | מן ההיסטוריה

מבצע חירם

מבצע חירם היה המבצע הצבאי הגדול והמורכב ביותר שהתנהל בחזית הצפון במהלך מלחמת העצמאות. במבצע השתתפו 4 חטיבות של צה"ל: חטיבה 7, חטיבה 9, חטיבת גולני וחטיבת כרמלי, אליהן הצטרפו פלוגה צ'רקסית ופלוגה דרוזית. על המבצע פיקד משה כרמל. **מטרת המבצע היתה להשמיד את האויב שבסיס הגליל המרכזי, להשתלט על הגליל כולו ולהציב קו הגנה בגבולה הצפוני של הארץ**. במבצע לקחו חלק כוחות רבים שכללו יחידות חי"ר, יחידות ממונעות, וסיוע ארטילרי בגזרות מרוחקות. כוחות צה"ל כבשו את מרכז הגליל העליון, וסילקו את צבא ההצלה בראשות פאוזי קאוקג'י מהאזור. **המבצע נמשך כ-60 שעות וגרם לבריחה המונית של ערביי הגליל לכיוון לבנון**.

חיילים ישראלים במהלך קרב עם הכפר הערבי שאשא בגליל העליון
(מאת <http://www.flickr.com/people/69061470@N05>)

תלמוד ישראלי

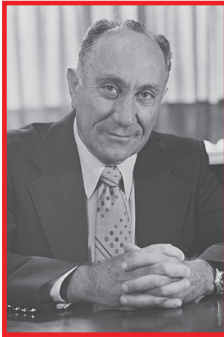
הדף היומי לילדים

👤 | מתולדותיו

מאיר עמית

(תרפ"א-תשס"ט, 1921-2009)

מאיר עמית ז"ל היה אלוף בצה"ל, ראש המוסד השלישי, חבר כנסת ושר בממשלת ישראל. עמית, שנולד בטבריה וגדל בירושלים, שירת בהגנה ושימש כמפקד מחלקה ופלוגה. **במלחמת העצמאות לחם בקרבות משמר העמק ועמק יזרעאל והשתתף בשחרור הגליל התחתון. הוא השתתף במבצע חירם כסגן מפקד גדוד 15 של חטיבת גולני.** עמית היה אלוף פיקוד המרכז בשנים תשי"ח-תשי"ט (-1958) ובשנת תשכ"ג (1963) התמנה עמית לתפקיד ראש המוסד וכיהן בו במשך כחמש שנים. לאחר מכן שימש כמנכ"ל "כור תעשיות", נבחר לכנסת מטעם מפלגת ד"ש וכיהן כשר התחבורה ושר התקשורת. כמו כן, כיהן בתפקידים מנהליים וציבוריים רבים. בשנת 2003 (תשס"ג) הוא זכה בפרס ישראל על תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה.

מאיר עמית
(אוסף התצלומים הלאומי,
SA'AR YA'ACOV)

📖 דף ס"ח: הסנטר

בעבר היו אנשים עושים מאד, עד כדי כך שהיו כאלו שבעלותם הייתה עיר שלמה: בתים, בתי מרחץ, גינות, חצרות ואפילו שוככים של יונים - הכל היה שם להם, והם היו משכירים בתי מגורים למי שהיה רוצה לגור בעיר, ובחלק מהעיר הם היו משכנים את העבדים, את הבהמות ואת הפועלים שלהם.

בדף זה לומדים על **אדם שמכר לחברו עיר שלמה**, וכך הם סיכמו: מכור לי את העיר שלך. המשנה קובעת אילו פריטים נכללים במקרה: בתים, בורות, מערות, חצרות וכדומה, אבל **לא דברים מיטלטלים שיש בעיר**, למשל בהמות או עבדים שאותם המוכר משאיר אצלו. פעם אדוני העיר היו מחזיקים **עבד שכונה "סנטר"**. הוא היה יודע בעל פה את כל תחומי השדות באזור, ועליו גם היה לזכר מיהם הבעלים של כל שדה ואיזה שדה מושכר ולמי. כה חשוב היה תפקידו עד כדי כך שהעיר לא הייתה יכולה להתנהל היטב ללא הסנטר. לפיכך אמר רבי שמעון בן גמליאל שהסנטר הוא כמו חלק בלתי נפרד מהעיר, ואם מישהו מוכר את העיר ויש לו שם עבד-סנטר, המקרה חלה גם עליו.

📖 דף ס"ט: רב יהודה - "שנינא"

רב יהודה חי בככל והוא בן הדור השני של אמוראי ככל. הוא היה תלמידם של שנים מגדולי האמוראים, רב ושמואל.

אביו, רב יחזקאל, תלמיד חכם היה והוא היה מפורסם גם במעשיו הנאים. רב יחזקאל זכה לשני בנים תלמידי חכמים: רמי בר יחזקאל ורב יהודה בר יחזקאל שבדרך כלל מכונה בתלמוד, **"רב יהודה"**, סתם. בתחילה למד רב יהודה תורה בישיבת סורא, אצל רב. אחר כך, כשנפטר רב, הוא שהה תקופה קצרה בישיבה שהייתה בעיר הוצל בככל ואחר כך עבר ללמד בישיבה של שמואל, בנהרדעא.

שמואל הוקיר מאוד את תלמידו רב יהודה, והוא היה רגיל לקרא לו בכינוי "שנינא" מלשון שנון וחרף, לפי שמוחו היה חריף ביותר.

שאלת השבוע

התשובה לשאלה נמצאת בעלון זה

- מה פירוש הביטוי "דבר שלא בא לעולם", האם ניתן לקנות או למכור "דבר שלא בא לעולם"?
- אילו פעולות צריך קונה הקרקע לעשות כדי לקנות את הקרקע בקנין חזקה?

את התשובה יש לשלוח במייל לכתובת:
talmudisraeli@medison.co.il

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

דמויות השנה בחמ"ד

הרב שלמה גורן זצ"ל ניסיון התפילה בט' באב בכותל

הרב שלמה גורן נהג להתפלל כל שנה בתשעה באב ליד הכותל המערבי. לאחר מלחמת השחרור נמצא הכותל בשליטת הירדנים, מעבר לגבול עם ישראל, ולא ניתן היה להגיע אליו. הרב לא רצה לוותר על המנהג שלו והוא פנה לשלושה מפקדי פלוגות של הצנחנים שהיו ידידים שלו, אשר ביחד תכננו לחצות בחשאי את הגבול בליל תשעה באב, להתגנב לכותל מחופשים לערבים ולהתפלל שם תפילה קצרה. הם עברו על המפות ותכננו את הפרטים, והכל היה מוכן לפעולה. אלא שבשבוע לפני כן קרתה תקרית שבעקבותיה החמיר הרמטכ"ל את הפקודות נגד מעבר הגבול ללא רשות. הרב גורן היה מוכן להסתכן במאסר כדי להתפלל ליד הכותל, אולם המפקדים לא רצו לקחת סיכון והפעולה התבטלה.

דבר תורה לשולחן שבת

בפסוק הפותח את ספר ויקרא: **"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵל מוֹעֵד לֵאמֹר"** כתובה האות "אלף" במילה "וַיִּקְרָא" באופן שונה משאר האותיות – היא קטנה יותר מכולן, ונקראת "אלף זעירא". מדוע כתובה כך האות אלף?

חז"ל הסבירו זאת במידת הענווה של משה רבנו שסיים לבנות את המשכן, ולכאורה הוא אמור להיכנס אליו ראשון ומתי שיחפוץ. למרות זאת משה בלשון ימינו "עמד בתור" כמו כולם, ומתוך שהיה עניו לא חש שיש לו זכויות מיוחדות להיכנס למשכן. משה שברח מן הכבוד כביכול הקטין את עצמו כמו האות אלף. בעקבות זאת נגלה אליו ה' והזמין אותו באופן מיוחד ואישי לבוא ולהיכנס אל אוהל מועד: **"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵל מוֹעֵד לֵאמֹר"**.

חידה

1. הקיפו בעיגול את שני המשקים יוצאי הדופן מבין הבאים:

מים / טל / דם / שמן / חלב / שיכור / יין / דבש / מיץ.

2. מה משותף לשבעת המשקים שנתרו?

א. מביאים אותם לבית המקדש.

ב. הם מכשירים מאכלים לקבל טומאה.

ג. שותים אותם בחגים.

ד. הם משמשים כחומרי ניקוי.

3. מהם ראשי התיבות "יד שחט ד"ם"?

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי וקהילתי, הבא להנגיש את התלמוד לעולם של ילדים, נוער ומבוגרים.

הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בכ-20 אלף עותקים, עלונים ייחודיים לחגים המופצים בכ-200 אלף עותקים, דף פייסבוק f פעיל ובו יותר מ-20,000 חברים ו-60 סרטונים הממחיזים סוגיות יסוד תלמודיות בערוץ youtube. כל אלו הם בסיס למגוון רחב ועשיר של לימוד ופעילויות חינוכיות, חברתיות וקהילתיות בבית, בבית הספר ובקהילה ברחבי ישראל ובעולם, גם בשפה האנגלית והגרמנית.

תלמוד ישראלי. מחברים דורות - מפגישים עולמות

